

RINGVATTNET

Ringvattnet synes sedan gammalt ha varit avradsland för bönder boende i trakten av Strömsund. Från år 1640 till år 1645 står årligen i skinnskatteregistret; Hulchaasen Ringuatn, 1 schind. Att Hullkasåsen nämnes tillsammans med Ringvattnet beror på att det här fanns gott om villebråd, särskilt älg. Richard Gothe berättar, att han på sina vandringar från Ringvattnet till Vattudalen på flera ställen sett rester av "älgswånor" (älggropar). Troligen är dessa från avradstiden. När finnarna kom, jagade de helst älg med skidor och bössa. I Hullkasåsen ingår det fornsvenska ordet hull, som betyder kött.

År 1645 avträdde som bekant Jämtland till Sverige genom freden i Brömsebro. Men det dröjde ända till 1649 innan svenskarna fick till en provisorisk avradsförteckning. Om Ringvattnet står det i denna förteckning, "Ringwatne, böxlat av Nils Andersson i Bredgården, Erik Nilsson i Näset, Nils Andersson i Tullingsås för 4 daler 16 öre".

I 1666 års stora avradsförteckning finns inte Ringvattnet med. Den 7 febr 1666 hade finnen Erik Jonsson fått nedsättningsbrev av landshövdingen Carl Sparre och därmed lov att bosätta sig i Ringvattnet (Ri 38). Erik Jonsson med familj hade förut bott hos Måns Olofsson i Hoting. Men att ha "lösfinnar" inneboende var förbjudet och Måns Olofsson fick 1656 böta sedvanliga 40 mark.

Redan 1654 hade Erik Jonsson, Isak Pedersson (Ha 315) och Anders Olofsson (Al 129) varit till Stockholm för att skaffa sig torpebrev eller nedsättningsbrev, som det också kallas. År 1656 synes Erik Jonsson blivit bortjagad från Ringvattnet av dåvarande landshövdingen Oxenstierna. Ännu betalade nämligen strömsbönderna årlig avrad för Ringvattnet. Tydligen flyttade han då till Måns Olofsson i Hoting. Men myndigheterna ville, att finnarna skulle bryta ny mark. Att bosätta sig hos andra var inte tillåtet. Det var vid vite förbjudet, och som redan nämnts fick Måns Olofsson i Hoting som tack för visad gästfrihet böta 40 mark.

År 1658 köpte Erik Olofsson, en bror till Anders Olofsson i Alanäset, ett hemman i Jonsgård. I och med detta köp förbättrades finnarnas ställning avsevärt, och de fick nu rätt att uppehålla sig på Flåsjöskogen och härför betala årlig avrad.

Erik Jonsson var gift med Lisbeta Andersdotter, dotter till Anders Olofsson i Alanäset. Erik Jonsson beskrives som en driftig och klipsk man, ett advokatämne. och blir snart anlitad att föra sina landsmäns talan i häradsrätten. "Han var wan att gå för rätten", heter det om honom. Hans finska släktnamn var Kervelainen. I 1681 års röklängd är två rökar antecknade i Ringvattnet, en för Erik Jonsson och en för hans son Jon Eriksson. Denne flyttar sedan via Alanäset (Al 34) och Lövvik till Svanabyn i Dorotea. Jon Eriksson har i kyrkböckerna Kervelainen som släktnamn, och då måste ju fadern Erik haft samma namn.

Husfolkslängden 1673 upptar utom Erik Jonsson med familj även Mats Jonsson en person och Jöran Mattsson tre personer. Mats är troligen en bror till Erik Jonsson och Jöran Mattsson måste vara hans son. Enligt vad bonden och hembygdsforskaren J V Näsström i Ringvattnet berättat för Gothe, var Mats Jonsson (Ri 41) elak mot sin hustru. En domboksnotis från 1669 styrker detta. Där sägs att "att en finne Erik Jonsson på skogerne, Krånge boende, klagar över sin broder Mats, att han ej sämjes med sin hustru, utan ligger i kiv och trätor med henne. Förleden sommar hotade han att uppbränna gården med hustru och barn Tolvmän (nämndemän) i Ström skola skilja bröderna åt och driva Mats därifrån".

Skattnöggningen av Ringvattenhemmanet skedde 1680 samtidigt med finntorpen i Alanäset och Havsnäs.

År 1688 måste Erik Jonsson fly från Ringvattnet. Han hade åkt fast för olaga älgjakt och ville inte betala böterna. Erik Jonsson flydde till Norge. Hur det sedan gick för honom är obekant.

Några år står en finne Jon Hindriksson skriven för Ringvattnet. Han flyttade sedan till Hillsand och därifrån till Västertåsjö.

År 1692 övertog Pål Jöransson Ringvattnet (Ri 42). Han var son till Jöran Mattsson (Ri 52) och gift med Erik Jonssons dotter Ingrid. Pål betalar sitt tionde med korn, vilket visar att åkern i Ringvattnet kunde bära goda skördar. Men vissa år står det noll = oduglig säd i längden, och det måste betyda att den första åkern var frostlänt. Pål Jöransson var bonde i Ringvattnet fram till sekelskiftet. Han lär inte ha varit så energisk och dessutom var han sjuklig. Fänrik Ivar Ryss, vars tilldelningsbonde han var, berättas ha varit missnöjd med honom. Resultatet blev att en dragon Abraham Persson Wallman övertog ringvattentorpet.

Abraham Wallman (Ri 98) var från Jonsgård, där hans farbror Abraham Abrahamsson 1681 köpt ett av hemmanen, Wallmans far Per Abrahamsson var också knekt. Detta framgår av att Abraham Wallman 1696 begär att få ut sin fars lön för en "knekte-färd till Tyskland". Wallman bodde på fänriksgården i Jonsgård. Men 1703 vill han inte bo där längre på grund av fänrikens "otidighet och olåt".

I 1725 års dombok står att "han (Wallman) och dess successor matrimonij innehaft kronohemmanet Ringvattnet från 1706 - 1723. Det värderades då med byggnader och allt till 59 daler 8 öre s:mt. (Successor matrimonij; successor = efterträdare; matrimonij har med äktenskap att göra. Uttrycket kanske kan översättas med dödsbo?)

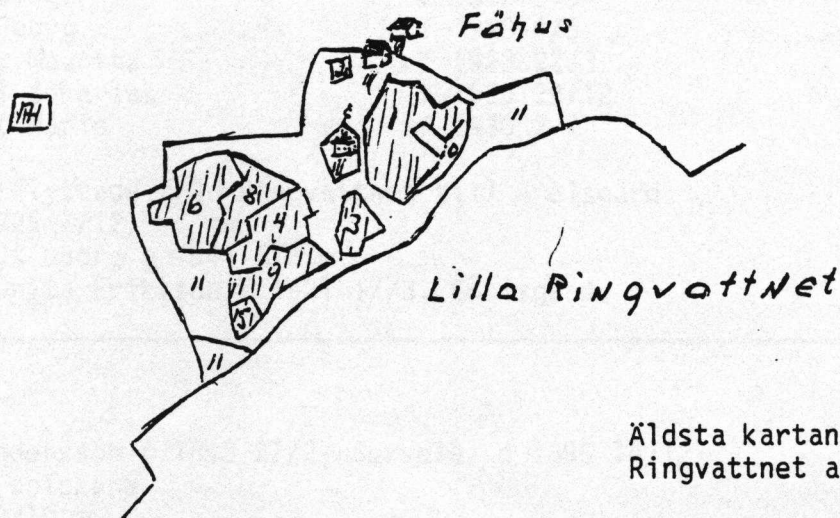
Wallmans efterträdare i Ringvattnet blev en Havsnäsbo, Per Zakrisson från Lillholmen Fadern var finne och hette Zakris Larsson. Per hade varit dräng hos bonden och nämndemannen Daniel Jonsson, Öhn, Ström. På gården fanns två döttrar. Per gifte sig med den ena av dem, Karin.

På gården fanns ännu en dräng, Jöns Mårtensson, och han gifte sig med den andra systemen Benedikta. Per sålde sin del i gården till Jöns och Benedikta och flyttade med sin hustru till Ringvattnet år 1726 (Ri 100). Det berättas att Karins föräldrar inte tyckte om att dottern flyttade så långt bort. Men hon tröstade dem med att Ringvattnet var "ett gott mathärbärge".

Det har påståtts att Per Zakrisson år 1726 antingen skattelöste eller köpte Ringvattnet för "fem plåtar". Men enligt Gothe kan det inte vara fråga om skattelösen. Hellre då ett köp av Wallmans dödsbo. Per Zakrissons gård lär ha legat ungefär mitt i byn inte långt från en stor sten, som ännu i dag finnes som minnesmärke.

Om hustrun Karin berättar J P Näsström, kantor och folkskollärare i Tåsjö men bördig från Ringvattnet, att hon var en stark och duktig kvinna. Bland annat körde hon proviantforor till militären vid Järpe skans. Ovanligt stor var hon också. Vid ett besök på Järpe skans lät hon väga sig. Vågen stannade på 14 lispund. Eftersom ett lispund är 8,5 kg skulle hon ha vägt 119 kg.

Lantmätare Nils Spole avritade 1714 även finntorpet i Ringvattnet:

Äldsta kartan över finnhemmanet Ringvattnet av Nils Spole 1714.

Spole skriver bl a: "Ringvattnet är vid pass för några och 20 år sedan bliven intrims skattlagt för $1\frac{1}{2}$ tunnland eller ett fjärdedels mantal. Av åkern trädes allenast $\frac{1}{4}$ del årligen. Det gamla åkerlandet överallt mycket frostnämt (några åkerstycken frostfria), jämväl lägenhet till mera och bättre åkerland, som så situerat är, att den framför gamla åkern, som till stor del ligger nog så sidt utmed sjön och därmed snart fryser, synes starkare, då ägaren fliten därpå anlägga vill. Ängesland och hårdvallsslått. Starrslått här och var i skogen kring torpet, allt inom $\frac{1}{2}$ mil. Men en stor ymighet så av hästhösslått som starräng har denna att tillgå av steril mark, då fliten är därpå att använda. Skog runtom torpet till fjälls, en del mot lappen på västra sidan, för övrigt halvvägs till sina omliggande grannar. Vacker svedjeskog, löv- och nävertäkt, barklopp, samt ymnigt mulbete. Ingen djurfång har varit på någon tid, utom med bössan efter mård, fågel och dyligt. Fiske i Gårds-Ringvattnet (å kartan: Lilla Ringvattnet), Stora Ringvattnet samt tjärnarna runt om torpet på alla sidor. Kan brukas med vinternot och nät om sommaren efter gäddor, sik, abborre och mörtfisk till hjälpredda i hushållet, förutom något lispund torrgäddor till salu. Bäckekvarn finnes, som med flovattnet höst och vår har sin gång och ej vidare. Humlegård är anlagd, men ännu ingen trevnad haft. Ringvattnet är från Ströms kyrka 5 miler avlägset och har sin bästa fördel av boskapsaveln och fisket. Flera lägheter inga!"

Längderna uppger att omkring 1725 bodde en Erik Eliasson i Ringvattnet. Det skulle ha varit åren 1724-1725, för 1726 står Per Zakrisson skriven för hemmanet, och det gör han ända till 1760, då både han och sonen Daniel är inskrivna i mantalslängderna.

År 1770 hölls ny syn och värdering på kronohemmanet i Ringvattnet. Per Zakrisson står då som innehavare, men det sägs också, att han "för några år sedan uppdragit besittningen därav åt sina söner Daniel och Zakris, som nu åbo hälften vardera". Per hade ännu en son, som också hette Per, född 1736, och det måste vara han som blir nybyggare i Lillviken (Li 81).

I syneprotokollet 1770 uppges att åker och byggnader är i någorlunda gott stånd. Hö och foderbärgning räcker till 2-3 hästar och 20 nöt- och småfäktur, men då måste man också till någon del begagna sig av löv och skav.

Detta hemman värderas nu till 200 daler s:mt.